ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 29ης Φεβρουαρίου 1968*

Στην υπόθεση 24/67,

η οποία έχει ως αντικείμενο αίτηση του Gerechtshof te Den Haag (της Χάγης) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ και με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Parke, Davis and Co.

και

Probel, Reese, Beintema-Interpharm και Centrafarm,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 86 — θεωρουμένων σε συνδυασμό προς τις διατάξεις των άρθρων 36 και 222 — της Συνθήκης ΕΟΚ, όσον αφορά τα δικαιώματα, τη διαφύλαξη των οποίων μπορεί να ζητήσει από τα δικαστήρια ο κάτοχος διπλώματος ευρεσιτεχνίας που χορηγήθηκε σε κράτος μέλος,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt (εισηγητή), πρόεδρο, A. M. Donner και W. Strauss, προέδρους τμήματος, A. Trabucchi και R. Monaco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: K. Roemer
γραμματέας: A. van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

Με απόφαση της 30ής Ιουνίου 1967 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Ιουλίου, το Gerechtshof της Χάγης, υπέβαλε δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ, δύο ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 86.

Όπως προκύπτει από τις διαπιστώσεις του παραπέμποντος δικαστηρίου, τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν, κατά το ολλανδικό δίκαιο, από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας που προστατεύει στις Κάτω Χώρες φαρμακευτικό προϊόν έναντι της εισαγωγής στο κράτος αυτό ανάλογου προϊόντος, παρασκευασθέντος σε άλλο κράτος μέλος όπου τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα δεν μπορούν να προστατευθούν με δίπλωμα.

Με το πρώτο ερώτημα το Δικαστήριο καλείται να κρίνει, εάν η έννοια των απαγορευόμενων πρακτικών που προκύπτει από τα άρθρα 85, παράγραφος 1, και 86, ενδεχομένως σε συνδυασμό με τα άρθρα 36 και 222 της Συνθήκης, περιλαμβάνει την ενέργεια του κατόχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας που χορηγείται σε κράτος μέλος, όταν αυτός ζητεί, δυνάμει του διπλώματος αυτού, από την εθνική δικαστική αρχή να παρεμποδίσει την εμπορία στο έδαφος του κράτους αυτού προϊόντος, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους που δεν χορηγεί αποκλειστικό δικαίωμα κατασκευής και διαθέσεως του προϊόντος αυτού.

Με το δεύτερο ερώτημα, το παραπέμπον δικαστήριο ερωτά εάν η ενδεχόμενη εφαρμογή των προαναφερθέντων άρθρων μπορεί να επηρεαστεί από το γεγονός ότι αυτός που απέκτησε τα δικαιώματα του κατόχου του διπλώματος προσφέρει το προστατευόμενο προϊόν σε τιμή ανώτερη από αυτή του ανάλογου μη προστατευόμενου προϊόντος, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους.

Οι εθνικοί κανόνες περί προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας δεν αποτέλεσαν ακόμα αντικείμενο ενοποιήσεως στα πλαίσια της Κοινότητας.

Ελλείψει αυτής της ενοποιήσεως, ο εθνικός χαρακτήρας της προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και οι διαφορές μεταξύ των σχετικών νομοθεσιών μπορούν να δημιουργήσουν εμπόδια, τόσο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προ-

στατευόμενων προϊόντων όσο και στη λειτουργία του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

Στον τομέα των διατάξεων περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων, επιτρέπονται από το άρθρο 36 οι απαγορεύσεις και περιορισμοί των εισαγωγών που δικαιολογούνται από λόγους προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αλλά υπό τη ρητή επιφύλαξη ότι «δεν δύνανται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών».

Η άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από δίπλωμα που χορηγήθηκε σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους δεν αποτελεί, για ανάλογους λόγους, αυτή καθεαυτή, παράβαση των κανόνων της Συνθήκης περί ανταγωνισμού.

Κατά το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης απαγορεύονται ως ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά «όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική» που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τη νόθευση της λειτουργίας του ανταγωνισμού.

Μολονότι η γενικότητα των χρησιμοποιούμενων όρων εκφράζει τον σκοπό να συμπεριληφθούν αδιακρίτως όλες οι κατηγορίες συμπράξεων που περιγράφονται στη διάταξη αυτή, ο περιοριστικός της χαρακτήρας είναι ασυμβίβαστος προς κάθε επέκταση της θεσπιζόμενης απαγορεύσεως πέραν των τριών κατηγοριών συμπράξεων που απαριθμούνται περιοριστικά.

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αυτό καθεαυτό λαμβανόμενο, ανεξάρτητα από κάθε σύμβαση της οποίας θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο, δεν συγγενεύει προς καμιά από τις κατηγορίες αυτές, αλλά προκύπτει από νομική κατάσταση που αναγνωρίζεται από κράτος μέλος στα προϊόντα που ανταποκρίνονται προς ορισμένα κριτήρια και εκφεύγει έτσι των συμβάσεων και εναρμονίσεων που αποτελούν στοιχεία του πραγματικού του άρθρου 85, παράγραφος 1.

Δεν αποκλείεται, αντίθετα, να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου αυτού, εάν η εναρμονισμένη μεταξύ επιχειρήσεων χρήση ενός ή περισσότερων διπλωμάτων κατέληγε στη δημιουργία καταστάσεως που μπορεί να εμπέσει στις έννοιες των συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένων πρακτικών υπό την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1.

Εντούτοις, παρά τις αναφορές που έγιναν σε μια τέτοια κατάσταση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και των οποίων η εκτίμηση απόκειται μόνο στο

Gerechtshof της Χάγης, η διατύπωση των υποβληθέντων ερωτημάτων και η δικογραφία όπως έχει δεν επιτρέπουν στο Δικαστήριο να λάβει υπόψη αυτή την περίπτωση.

Κατά το άρθρο 86 της Συνθήκης απαγορεύεται «κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσποζούσης θέσεώς της εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της».

Το απαγορευόμενο πραγματικό απαιτεί λοιπόν τη συνδρομή τριών στοιχείων: την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσεως, την καταχρηστική της εκμετάλλευση και το ενδεχόμενο επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.

Μολονότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει στον κάτοχό του ειδική προστασία στα πλαίσια ενός κράτους, από αυτό δεν συνάγεται εξίσου ότι η άσκηση των δικαιωμάτων που χορηγούνται έτσι σημαίνει ότι συντρέχουν τα τρία εν λόγω στοιχεία.

Διαφορετικά θα ήταν τα πράγματα, μόνον εάν η χρήση του διπλώματος κατέληγε σε καταχρηστική εκμετάλλευση της προστασίας αυτής.

Άλλωστε, σε παρόμοιο τομέα, το άρθρο 36 της Συνθήκης, αφού ορίζει ότι τα άρθρα 30 έως 34 δεν αντιτίθενται στους περιορισμούς εισαγωγών ή εξαγωγών που δικαιολογούνται ιδίως από λόγους προστασίας της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, διευκρινίζει, όπως ήδη παρατηρήθηκε, ότι οι περιορισμοί αυτοί «δεν δύνανται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών».

Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η υπόσταση του δικαιώματος ευρεσιτεχνίας ρυθμίζεται σήμερα μόνο από την εθνική νομοθεσία, από το κοινοτικό δίκαιο θα μπορούσε να ρυθμίζεται μόνον η χρήση του, στην περίπτωση κατά την οποία αυτή θα συνέβαλε σε δεσπόζουσα θέση, της οποίας η καταχρηστική εκμετάλλευση θα μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

Χωρίς να αποκλείεται να λαμβάνεται υπόψη η τιμή πωλήσεως του προστατευόμενου προϊόντος, ως στοιχείο για την εκτίμηση ενδεχόμενης καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως, το γεγονός ότι η τιμή του προστατευόμενου προϊόντος είναι ανώτερη από εκείνη του μη προστατευόμενου δεν αποτελεί οπωσδήποτε κατάχρηση. Από το σύνολο των στοιχείων αυτών προκύπτει, αφενός, ότι τα δικαιώματα που χορηγούνται από κράτος μέλος σε κάτοχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν επηρεάζονται, κατά την υπόστασή τους, από τις απαγορεύσεις των άρθρων

85, παράγραφος 1, και 86 της Συνθήκης, και, αφετέρου, ότι η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν μπορεί να υπάγεται ούτε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, ελλείψει οποιασδήποτε συμφωνίας, αποφάσεως ή εναρμονισμένης πρακτικής, στις οποίες αναφέρεται αυτή η διάταξη ούτε στο άρθρο 86, ελλείψει οποιασδήποτε καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως και, τέλος, ότι το γεγονός ότι η τιμή πωλήσεως του προστατευόμενου προϊόντος είναι ανώτερη από εκείνη του μη προστατευόμενου, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους, δεν αποτελεί οπωσδήποτε κατάχρηση.

(το τμήμα περί των δικαστικών εξόδων παραλείπεται)

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις προφορικές παρατηρήσεις των διαδίκων της κύριας δίκης, της Επιτροπής της ΕΟΚ και των Κυβερνήσεων του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, παρεμβαίνουσες δυνάμει του άρθρου 20 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τα άρθρα 30 έως 34, 36, 85, 86, 177 και 222 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και τον Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε προδικαστικά, με απόφαση της 30ής Ιουνίου 1967, το Gerechtshof te Den Haag, αποφαίνεται:

1) **Τα δικαιώματα που χορηγούνται από κράτος μέλος σε κάτοχο διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν επηρεάζονται κατά την υπόστασή τους από τις απαγορεύσεις των άρθρων 85, παράγραφος 1, και 86 της Συνθήκης.**

2) **Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν μπορεί να υπάγεται στο άρθρο 85, παράγραφος 1, ελλείψει οποιασδήποτε συμφωνίας, αποφάσεως ή εναρμονισμέ-**

νης πρακτικής που αναφέρονται στη διάταξη αυτή ούτε στο άρθρο 86, ελλείψει οποιασδήποτε καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως.

3) Το γεγονός ότι η τιμή πωλήσεως του προστατευόμενου προϊόντος είναι ανώτερη από την τιμή του μη προστατευόμενου, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους, δεν αποτελεί οπωσδήποτε κατάχρηση.

Εκδόθηκε στο Λουξεμβούργο στις 29 Φεβρουαρίου 1968.

Lecourt Donner Strauss

Trabucchi Monaco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Φεβρουαρίου 1968.

Ο Γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt